

NOVO MESTO, 15. 11. 1978

LETO VIII.

ŠT. 7

LABOD je glasilo delovne skupnosti Tovarne oblačil LABOD Novo mesto — Izhaja vsako tretjo sredo v mesecu v nakladi 2400 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik: Milan Bratož, tehnični urednik: Marjan Moškon — Grafična priprava: ČZP Dolenjski list, tiska Knjižgotisk, Novo mesto

labod

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI TOVARNE OBLAČIL LABOD NOVO MESTO

Ijudstvo — gospodar lastne usode

OB LETOŠNJEM 29. NOVEMBRU

29. november, praznik Republike.

Dan, ko se vsako leto znova ustavi naš korak in poleti misel nazaj v burna leta revolucije, h koreninam naše vstaje in vzpona iz teme, kjer so stoletja tičali v ponižanje in nemoč potisnjeni jugoslovanski narodi.

Bil je potreben čas, da sta propadli avstrijsko in turško cesarstvo, da so se začele prebujati delovne množice v naših deželah in se boriti za svoje temeljne gospodarske, narodne in socialne pravice. In še je bilo potrebno nekaj velikega, novega, edinstvenega: volja in ugled Komunistične partije Jugoslavije, ki je edina opozarjala na pretečo nevarnost fašizma in ki se je na obrambo države tudi vsestransko pripravljala. Zato se je „Titu, generalnemu državniku, v času najhujše politične zmede, ko nas je teptala sovražnikova soldateska, posrečilo ohraniti mir in je tako našo najusodnejšo politično in vojaško katastrofo leta 1941 spremenil v eno največjih zmag vseh jugoslovanskih narodov“, kot je o predsedniku Titu pred 30 leti zapisal Miroslav Krleža, eden izmed njegovih starih tovarišev in soborcev.

Pred letošnjim 29. novembrom nam zato hvaležna misel še zlasti hiti k tovarišu Titu, tvorcu nove Jugoslavije. V srcih nas

Božidar Jakac: Jajce (jedkanica, 1946)

toplo grejejo njegove nepozabne besede:

„...Komunistična pratija Jugoslavije je ljudstvu od začetka odpirala pogled v prihodnost, ko bodo položeni temelji nove skupnosti enakopravnih narodov, v kateri bo ljudstvo gospodar lastne usode. Uspeh je dosegla zato, ker si je od prvega dne vstaje za rešitev enega najusodnejših in najpomembnejših vprašanj določila nalogo doseči enotnost med jugoslovanskimi narodi, hkrati pa tudi enotnost množic slehernega naroda posebej. Narodnoosvobodilni boj je nosil s seboj svobodo, enakopravnost in bratstvo vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, to pa je tudi ena največjih pridobitev naše revolucije.“

Konec novembra 1943 so bili na drugem zasedanju AVNOJ postavljeni pravni temelji federativne državne skupnosti, s tem pa tudi čvrsta podlaga njene

suverenosti in celovitosti. Tu so dobila zakonsko podlago stoletna hotenja naših narodov, da bi živeli v skupni državi enakopravnih ljudi. Tu se je uresničila organska zveza med resničnimi koristmi delavskega razreda v slehemem narodu in v Jugoslaviji kot celoti ter med nacionalnimi koristmi posameznih narodov. Tu je bilo okronano z najvišjimi priznanji desetletja dolgo, strpno, načrtno, vsestransko delo KPJ za bodočnost naših narodov.

In ni ga bilo in tudi zdaj ga ni dobromislečega človeka, ki ne bi vedel in v srcu čutil, kako je vsa ta naša polpretekla, sedanja in bodoča zgodovina do zadnjega vlakenca pretkana z delom in življenjskimi ideali tovariša Tita. Nič ni torej za nas Jugoslovane bolj naravnega od mogočnega, ponosnega spoznanja, da je Titova socialistična Jugoslavija, ki je v zadnjih desetletjih

dosegla ogromen napredek, resnično naša domovina, po kateri so dolga stoletja hrepeneli rodovi pred nami.

Vse okoli nas potrjuje take ugotovitve iz dneva v dan. Socializem je dal našemu življenju novo podobo. Milijoni delovnih ljudi vseh narodov in narodnosti Jugoslavije klešejo obraz te nove, srečne podobe, ki je z gorečo vero obmjen v lepšo, še bogatejšo prihodnost. Prepolni najplemenitejših občutkov in pristrčne zahvale za vse, kar nam je dal s svojim bogatim, junaskim in pametnim delovanjem, se te dni obračamo s toplimi pozdravi k našemu Titu in mu z novimi delovnimi zmagami in vsesplošnim napredkom čestitamo za dan republike:

da bi bil še mnoga leta zdrav in srečen med nami, naš prvi in najdražji tovariš!

TONE GOŠNIK

Družbenopolitične organizacije „Laboda“
čestitamo vsem našim delavcem
ob Dnevu republike — 35-letnici rojstva
naše nove Jugoslavije.

Mika Špiljak, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije.

pogovor s predsednikom

MIKA ŠPILJAK JE ODGOVARJAL POSEBEJ ZA TOVARNIŠKO GLASILO IN ZA SINDIKALNI TISK.

Čas Zakona o združenem delu
— Tovariš Špiljak, na čem bo osnovni poudarek 8. kongresa

ZSJ in kakšne so razlike od zadnjega, sedmega kongresa?

— Najprej vam bom povedal, v čem sta si oba kongresa enaka. Enak bo pristop pri razreševanju vsega, kar nam je dala ustava, da bi prešli od odločanja v imenu delavca, na odločanje samih delavcev v OZD. Razlikujeta pa se v tem, da smo imeli na sedmem kongresu samo ustavo, zakon o združenem delu pa smo šele pripravljali.

Sedaj imamo še veliko praktičnih rešitev za izvedbo vsega, za kar se je naša družba opredelila.

Pa tudi naš delavski razred je zrelejši za eno samoupravno šolo, ki jo je naredil ob gradnji in ob izvajanju „svoje delavske ustave“. Torej bomo na osmem kongresu ZSJ lahko govorili o prvih rezultatih v zvezi z Zakonom o združenem delu, o uspehih, o tem, kaj je dobro, pa tudi o pomanjkljivostih in slabostih.

— Kako ocenjujete rezultate gradnje združenega dela?

Mislim, da smo na tem področju, ki je bilo, pa tudi še bo v središču pozornosti sindikalne organizacije, opravili že veliko nalog. Izdelali smo mnogo družbenih dogovorov ter z osvajanjem samoupravnih sporazu-

podatki iz prodaje

Iz programa PŠ je bilo v letu 1977 prodanih 700.000 srajc in 180.000 bluz. Za oba artikla so najboljše tržišče Beograd, Reka in Dalmacija. Tudi prodaja v SR Bosni in Hercegovini se zboljšuje, saj podatki do letošnjega zaključevanja kažejo na okoli 60–odstotno povečanje prodaje glede na lansko obdobje.

Prodajni načrt za prvo polletje 1978 je bil 637.368 srajc, realizacija pa znaša 917.000 srajc, kar kaže na velik presežek prodaje. Pri bluzah je bil prodajni načrt za prvo polletje 1978 187.165 bluz, realizacija pa je 278.670. Skupaj je bilo v prvem polletju letošnjega leta prodanih 1.196.000 kosov iz programa PŠ.

Po zaključevanju je za prvo polletje leta 1979 prodanih 180.000 bluz in 672.262 srajc.

Številke kažejo najboljše, vendar je nadaljnji uspeh na tem področju odvisen predvsem od uvoza in rokov, saj zamude z uvozom blaga potegnejo za sabo cel kup težav.

mov uredili odnose „po meri Zakona o združenem delu. Vendar pa nas čaka še veliko pomembnega dela — vse te dogovore in sporazume moramo osvoboditi formalizma, ki ga še vedno lahko zasledimo. Načelne odloke in zakonske rešitve moramo spremeniti v samoupravno življenje, če hočemo, da bo sistem samoupravljanja čim popolnejše deloval.

Na kongresu bomo opozorili, da so še ostanki starega — še so temeljne organizacije združenega dela, ki to sploh niso — prevelike ali premajhne. Samoupravljanje se ne more uspešno razvijati, če temeljne organizacije združenega dela ne postanejo take, kakršne narekuje Zakon o združenem delu. Opozorili pa bomo tudi na to, da so se dohodkovni odnosi znotraj delovnih organizacij med temeljnimi organizacijami združenega dela šele začeli vzpostavljati.

Poudarili bomo, da smo glede na delo in rezultate dela, to je področje na katerem smo veliko delali, dosegli določene rezultate, da pa smo v mnogih sredinah šele na začetku.

Poskušali bomo opozoriti na dobre rešitve, pa tudi na slabosti, da bi prišli do zaključkov za našo nadaljnjo akcijo.

Osebnih dohodki po delu

Področje, na katerem je kljub rešitvam, ki jih daje Zakon o združenem delu, največ težav in nejasnosti, je področje doseganja dohodka in razporeditev sredstev za osebne dohodke. Povejte nam, prosim, nekaj več o rezultatih in problemih, ki se pojavljajo v iskanju osnov in meril za delitev osebnih dohodkov.

— Doseženi so izredni rezultati, toda niti ena delovna orga-

nizacija ni v celoti izpolnila delitve osebnih dohodkov. Ni delovne organizacije, ki na tem področju ne bi imela več kaj dograjevati. Tam, kjer so našli prava merila in kriterije, so prišli rezultati kaj hitro na plan.

Produktivnost dela se je zvečala za petnajst do dvajset odstotkov, zmanjšali so se izostanki, občutno se večja dohodek, izboljšali pa so se tudi tovariški odnosi. Ponekod pa so le stare pravilnike oblekli v novo obleko. Osnova za delitev je ostal nadrejeni, ne pa dejansko delo, višina osebnih dohodkov je še vedno odvisna pretežno od formalnih kvalifikacij, ne pa od vložene dela zaposlenega, to pa ne daje spodbude za doseganje rezultatov.

Naloga, ki nas čaka na področju delitve osebnih dohodkov, je stara in nova hkrati. V vsaki temeljni organizaciji združenega dela in sploh v vsaki delovni sredini bi morali ugotoviti merila za vrednotenje vložene dela glede na količino in kvaliteto dela, varčnost, odgovornost, predvsem pa glede na delovne pogoje. Ti so tudi v novejših pravilnikih precej zastopani, to pa postaja že kar resen družbeni problem. Premalo pa je bilo narejenega tudi v iskanju meril za minulo delo, kar je tudi velikega pomena. Kot sindikat ne moremo biti zadovoljni prej, preden sleherni delavec ne bo nagradjen glede na delo in na rezultate dela in preden sleherni delavec ne bo pokazal zanimanja ne samo za svoje delo, ampak za delo celotne delovne organizacije.

Lenoba je nadloga —
toda najbolj škodljiva je
pri nadarjenih.

I. PRIJATELJ

Številčenje posameznih delov za moško obleko v TOZD Temenica.

vaja „zmaga 78” je za nami

Z jesenske vaje povzemamo nekaj ugotovitev, ki pričajo o doseženih uspehih na področju LO in DSZ.

Pravočasne in dobre politične priprave so bile gonilna sila za prenegovanje težav, ki jih narekuje sodobna vojna.

Na oktobrski vaji „ZMAGA 78” se je pričel obrambni načrt DO „LABOD” Novo mesto.

Vaja „ZMAGA 78” je bila ena od osnovnih nalog preverjanja, v kolikšni meri smo uspeli uresničiti podružbljanje obrambne funkcije, oziroma do kakšne mere je delovni človek in občan obrambno funkcijo zavestno sprejel kot svojo.

Treba je reči, da je obrambna funkcija že v precejšnji meri prišla med delavce TOZD. To ugotovitev je potrdila lanska vaja „GORJANCI 77” pa tudi sedanja vaja „ZMAGA 78”.

Jesenska vaja „ZMAGA 78” je del dopolnilnega pouka in predstavlja najvišjo stopnjo pripravljenosti. V praktičnem delu je preverjala usposobljenost in spretnost odbora za LO in DSZ, štaba za CZ, delavskih svetov, komisije NPD, kadra enote NZ, in družbenopolitičnih organizacij (ZK, ZSS, ZSM).

Na tej preizkušnji smo utrdili praktično znanje, pridobljeno v osnovnem in strokovnem pouku leta 1976 ter v dopolnilnem pouku leta 1977/78.

S preizkusno tridesetdnevno vajo smo preverili in ugotovili realnost organizacijskih rešitev. Kljub temu smo ugotovili, da so mnoge rešitve na tem področju pomanjkljive znotraj DO (TOZD) in zunaj nje (DPS). Zato jih moramo v najkrajšem času dopolniti oziroma uskladiti pomanjkljivost v obrambnem načrtu in načrtu zaščitnih ukrepov CZ.

Pravočasne in razumne politične in strokovne priprave so bile gonilna sila za premagovanje težav, ki jih narekuje sodobna vojna.

Zavedati se moramo, da je rezultat vsakega dela odvisen od organiziranosti in priprave, kajti stihijsko delo daje vedno le minimalne rezultate.

Pri izvajanju I. in II. stopnje pripravljenosti so nosilci SLO v DO „LABOD” redno spremljale ukaze JS SOB Novo mesto, dobro analizirali varnostne razmere ter na podlagi ocen in predlogov DPO in strukturnega vodstva takoj zagotovili učinko-

vito izvajanje vseh ukrepov I. in II. stopnje.

Že prvo uro po sprejetju ukaza je bila zagotovljena dežurna služba, ki je delovala do konca vaje. Čuvajsko – vratarška služba je dobila nalogo, da dosledno spremlja in ugotavlja identiteto prihajajočih strank. Družbeno samozaščitno smo okrepili tako, da smo seznanili NNZ in predstavnike DPO o nastalem položaju z namenom, da se v primeru zaostritve podvzamejo konkretni posegi na tem področju.

Tov. Milan Ilić — referent za obrambo

Nosilci SLO in družbenopolitičnih organizacij v DO LABOD so se prvič s polno odgovornostjo množično vključili v obrambne priprave. Ugotovili smo, da so delavci z izredno discipliniranostjo in odgovornostjo sprejeli navodila o ukrepih in jih zavestno izvajali.

Med delavci ni bilo opaziti nerazumevanja ali nestrpnosti in menimo, da je to plod dobrih priprav vseh dejavnikov v podjetju, posebno požrtvovalno delo JPD, ki je redno zagotavljala

izdajanje BILTENOV z napisi: NI VZROKA ZA PANIKO, NIČ NAS NE SME PRESENETI, NAŠO NACIONALNO SVOBODO, NEODVISNOST, BRATSTVO IN ENOTNOST NARODOV IN NARODNOSTI JUGOSLAVIJE BRANIMO DO ZADNJEGA.

Na tej vaji smo se naučili marsikaj novega. Spoznali smo dobre in slabe strani naših priprav za obrambo, kar opozarja, da še marsikaj ni narejeno. Smisel vaje pa je bil prav v tem, da ugotovimo pomanjkljivosti in da v bližnji prihodnosti zagotovimo večja finančna sredstva za uresničevanje dogovorjenih stališč ter sprejetih obveznosti do LO in DSZ.

Vse kaže, da so vodilni delavci TOZD uvideli, da je treba zagotoviti sredstva, ki so potrebna za izvršitev določenih ukrepov.

Kljub temu je ocenjeno, da se je ukvarjal s problematiko LO in DSZ, manj štab CZ in DPO, najmanj pa DS. To so le nekateri problemi, ki so se pojavljali na vaji.

Ugotovili smo, da je v teku akcija ZK, JO OOS ter OO ZSMS na področju LO DSZ.

Kot smo že povedali, je VAJA „ZMAGA 78” v naši DO v glavnem uspela. Tudi ocena je dokaj ugodna, čeprav ni bila brez pripomb.

Ob zaključku vaje je direktor DSSS tov. Milan Bratož dal priznanje vsem udeležencem in se jim zahvalil za doseženi uspeh.

STROKOVNI SODELAVEC
MILAN ILIĆ

usposabljanje delegatov

Bistven pogoj za to, da bo delegatski sistem uresničen, je organizirano, celovito in stalno usposabljanje delegatov. Prav zaradi tega je Klub samoupravljalcev začel načrtno usposabljanje delegatov na vseh področjih.

Pripravljen je obsežen program, ki zahteva široko zasnovano akcijo. Neposredno usposabljanje je Klub samoupravljalcev poveril Zavodu za izobraževanje in produktivnost dela Novo mesto.

Seminarji za usposabljanje delegatov bodo potekali po programu, ki ga je sprejel odbor za DPI pri republiški konferenci SZDL. Program obsega osem tematskih področij:

1. Smeri razvoja političnega sistema
2. Delovanje delegatskega in skupščinskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih
3. Zakon o združenem delu in bistvene naloge pri njegovem uresničevanju
4. Vloga subjektivnega faktorja v naši družbi
5. Krajevna skupnost in občina
6. Samoupravne interesne skupnosti
7. Metode samoupravnega delegatskega in političnega delovanja
8. Družbenoekonomski razvoj in ekonomska politika

Delegati bodo združeni v oddelke po TOZD, vsak oddelek, ki bo vključeval do trideset slušateljev, bo imel svojega vodjo. Ta bo vodil evidenco in tudi sicer prevzel skrb za učinkovito opravljanje seminarjskih obveznosti. Vsak oddelek bo obdelal po eno tematsko področje na mesec, predavanja pa bodo trajala od novembra do konca aprila. Oddelki bodo imeli seminarje dvakrat na mesec v istem tednu. Prvi dan seminarja bo uvodna razlaga, drugi dan pa je namenjen skupinskemu delu in plenarni diskusiji.

Na seminarjih bodo delegati dobili temeljno znanje, ki je potrebno za njihovo uspešno delovanje, saj bodo razlage povezane s prakso delegatskega delovanja. Delo na seminarjih je široko zastavljeno, uspeh seminarja pa seveda ni odvisen samo od predavateljev, ampak predvsem od prizadevnosti slušateljev.

Kar je res, je res: vedno je na svojem delovnem mestu.

pismo z reke

V tem članku bi želel na kratko spregovoriti o delu trgovskih zastopnikov na terenu in o težavah, s katerimi se srečujemo ob svojem delu.

Osnovna naloga trgovskega zastopnika je plasma proizvodov na tržišče. Da bi to delo potakalo nemoteno, se mora ujemati cela vrsta faktorjev kot so: položaj delovne organizacije na tržišču, dobri poslovni in osebni stiki s kupci, asortiman blaga, ki ga prodajamo, kvaliteta izdelkov, latni čas (dež, mraz, vročina) itd.

Dvakrat na leto opravljamo zaključevanje kolekcij za vnaprej, za sezono jesen – zima in pomlad – poletje. Ob tej priložnosti kupci, to je trgovska mreža, sklepajo pogodbe za del njihovih potreb (od 70 do 80 odstotkov) in to za obdobje šestih mesecev. Ostalo blago kupujejo trgovine naknadno, ob naših občasnih obiskih na tere-

Vodja prodaje bluz in vodja nabave PŠ vsklajujeta polletni program, ki zajema vrsto izdelka, dobavitelja, surovinski sestav, ceno in dobavni rok.

nu ali pa tudi sami obišejo tovarno. Zaradi oddaljenosti kupcev od tovarne so neposredni obiski težavni. Kupci, ki so

od tovarne oddaljeni do pribl. 100 kilometrov, so pogostejši gostje. Stiki s tovarno so boljši, s tem pa so boljši tudi pogoji za plasma naših izdelkov.

Ob pregledu kolekcije za naslednjo sezono sklepajo predstavniki trgovske mreže pogodbe za dobavo blaga, ki je glede na predhodno sezono v večjih ali manjših količinah. Pogodbenne količine so odvisne od asortimana naših kolekcij pa tudi od asortimana naših konkurentov.

Letošnjo jesen so kupci našo kolekcijo za pomlad – poletje 79 dobro sprejeli. To se najbolje vidi iz prodanih količin, ki so tokrat večje, kot v istem obdobju lani.

Taki rezultati v prodaji so zares lepi, vendar nas obvezujejo, da prodano blago tudi v celoti dostavimo in to v določenem času. Zakasnela dostava posameznih artiklov povzroča nam, pa tudi trgovcem, velike težave. Vemo, da so konfekcijski proizvodi največkrat sezonskega tipa. Če jih tovarna prepozno dostavi, potrošniki po njih več ne povprašujejo in blago leži po trgovinah ali pa jih te vrnejo v tovarno.

To jesen so bili modeli PŠ dostavljeni pravočasno, večje število artiklov iz programa VO pa je v zamudi.

Konkurenca med proizvajalci konfekcije je močna in vsak se trudi, da bi bil na tržišču čim uspešnejši. V tako ostri borbi za trg lahko sodelujejo samo tiste tovarne, ki solidno poslujejo. Veliko število konfekarjev

v Jugoslaviji omogoča trgovski mreži, da se pri nabavi blaga ne veže samo na enega samega dobavitelja.

Uspehi v plasmanu naših izdelkov v zadnjih nekaj letih nam ne morejo zagotoviti uspeha tudi vnaprej. Zato je pomembno delo celotnega tima od prodajne službe, nabave, kreacij modelov, kvalitete izdelave, pa do odpreme blaga kupcem.

Na koncu bi želel povedati, da Labod uživa na trgu velik ugled, ki ga je dosegel z vztrajnim in težkim delom. Mi vsi pa se moramo potruditi, da ta položaj tudi v bodoče zadržimo.

BORIS FUČAK

OSNUTKA DOKUMENTOV V RAZPRAVI

Strokovne službe DO „LABOD“ so pripravile osnutek samoupravnega sporazuma o kreditnih poslih in o poslih blagovnega prometa v DO „LABOD“, ter osnutek novega statuta naše delovne organizacije. Oba akta sta za delovno organizacijo velikega pomena, zato bi bilo prav, da bi se v javnih razpravah po TOZD, ki naj jih organizirajo družbenopolitične organizacije in v njih tudi aktivno sodelujejo, seznanili z njima vsi delavci. Pričakujemo pripombe, pobude in dopolnila, ki bi pomagale dokončno oblikovati oba dokumenta.

Razmerje med številom zaposlenih žensk in številom zaposlenih moških v tekstilni industriji SR Slovenije

zbori delovnih ljudi v tozd ločna

V TOZD LOČNA smo imeli v torek, 7. novembra, zbor delovnih ljudi, na katerih smo obravnavali delovne rezultate v preteklem devetmesečnem obdobju tega leta, delovni program do konca leta in zasnove plana za naslednje leto.

Pod prvo točko dnevnega reda smo iz kazalcev uspeha poslovanja v 9 mesecih ugotovili, da so finančni rezultati TOZD zadovoljivi oziroma taki, kakršne smo pričakovali, saj smo uspeli formirati sklad skupne porabe v višini 333 milijonov, poslovni sklad v višini 225 milijonov in rezervni sklad v višini 95 milijonov. S tako oblikovanim skladom skupne porabe pokrivamo letošnjo prehrano in imamo zagotovljena sredstva za

izplačilo regresa v prihodnjem letu in za pokrivanje drugih potreb iz tega naslova.

Po ugotovitvi finančnih rezultatov pa smo kritično obravnavali tudi proizvodne dosežke naše TOZD, ki se kažejo v 92 % doseganju plana ob povprečni normi 106,2 %.

Ob analizi teh dosežkov smo bili ponovno soočeni z nenormalno visokim odstotkom bolniške (16,51 %) in z veliko fluktuacijo, saj je zasedenost delovnih mest v TOZD znašala konec septembra samo še 91,3 %.

Vsem nam je popolnoma jasno, da TOZD v takem stanju ni zmožna v celoti dosegati načrtovanih rezultatov.

V nadaljevanju je glavni direktor Zdravko Petan izčrpno seznanil zbor delavcev s stanjem celotne OZD in TOZD Ločna v primerjavi z ostalimi TOZD, s plozajem na domačem in tujem trgu ter z bodočimi možnostmi nadaljnega razvoja naše OZD.

Tu je potrebno poudariti predvsem popolno upravičenost investicije v DELTI Ptuj, s katero bomo zaposlili 100 novih delavk. Te dejansko ne bodo „nove“, saj bodo samo zapolnile vrzel, ki je nastala z veliko fluktuacijo v Ločni in Libni.

Ob ugotovitvah, da so zmogljivosti na jugoslovanskem trgu dosegle v srajcah vrhunec in da s težkim trudom pridobljenih pozicij na trgu ne smemo zapraviti, bomo s to investicijo zadržali naš položaj na ravni, ka-

kršna je bila zastavljena s srednjeročnim planom.

Prav tako pa nam zelo otežene relacije Novo mesto-Ljubljana Tip-Top v težki konfekciji narekujejo graditev centralnega skladišča tu, v Tip-top v težki konfekciji narekujejo graditev centralnega skladišča tu, v boljši komercialni delovni pogoji.

Z razpravo o možnostih prehoda na enoizmensko delo, smo se spet povrnili k notranjim problemom v TOZD in posredovali proizvajalkam utemeljeno ugotovitev, da v kratkem času ni mogoče v celoti preiti na eno izmeno.

Zato smo 6. 11. ponovno izvedli anketo, da bi rešili najbolj pereče probleme, tako da bi formirali brigado s 30 do 50 delavkami v dopoldanskem delu. Ta anketa pa je pokazala, da so kljub možnosti povečanja stimulacije zaradi izmenskega dela še vedno 104 primeri od 277 anketiranih delavk, ki želijo enoizmensko delo, tako da se postavlja naloga, nemudoma proučiti kriterije, s katerimi bi dobili 30-50 delavk, opravičenih do enoizmenskega dela, ne da bi s tem katerimi bi dobili 30-50 delavk, opravičenih do enoizmenskega dela, ne da bi s tem je bil namenjen za vprašanja delavk.

Vprašanja, zastavljena direktorju TOZD in glavnemu direktorju, so se nanašala predvsem na norme in na možnost tako imenovane „delitve“ dobička. Glede uskladitve norm tako na relaciji VO/PŠ, kot tudi na

relaciji TOZD-perilo-sport, so naloge jasne in je njih izvršitev neobhodna v najkrajšem času, za kar so zadolžene strokovne službe prizadetih TOZD s sodelovanjem razvojne službe in priprave dela. Na vprašanje o možnosti delitve ostanka dohodka je glavni direktor poudaril, da moramo ostati zvesti načelu, v katerega nas sili ekonomska nujna in ta je, da je možnost delitve ostanka dohodka samo po zaključnem letnem obračunu. Vmesne delitve manjših zneskov so predrage in niso v skladu z načelom dobrega gospodarjenja. Ta zadnji zbor pa je pokazal tudi določene pomanjkljivosti v samem poteku naših zborov in tribun in potrebo po tem, da so vprašanja (bolj bistvena), postavljena nekaj dni prej, ker bomo samo tako lahko takoj posredovali izčrpne odgovore.

Prav tako poudarjamo, da je tudi na zboru ali tribuni potrebna disciplina, saj ni mogoče uspešno razpravljati v „navzkrižnem ognju“ vprašanj in pripomb, kjer drug drugega ne slišimo in končamo zbor, ne da bi vsem stvarjem prišli do dna.

JOŽE TEKSTOR

DELO SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE TOZD DELTA

Samoupravna delavska kontrola pri TOZD Delta šteje pet članov. Izvoljena je bila na volitvah 25. 4. 1978. Na svojih sejah so člani samoupravne delavske kontrole razpravljali med drugim o doseganju letnega plana, o osebnih dohodkih, o doseganju norme, o delovni disciplini. Precej pozornosti posvečajo člani vprašanjem v skrinjici, ki je nameščena v jedilnici TOZD in preko katere postavljajo delavci različna vprašanja, ki jih nato samoupravna delavska kontrola posreduje strokovnim delavcem, da nanje odgovorijo. Vprašanja in odgovore član samoupravne delavske kontrole prebere na zboru delavcev.

Na eni od sej smo podrobno obravnavali pravilnik o samoupravni delavski kontroli, ki je bil sprejet na zboru delavcev 19. 11. 1976.

Samoupravna delavska kontrola je povezana tudi z drugimi samoupravnimi organi v TOZD, predsednik se redno udeležuje sej delavskega sveta.

Vsaka napaka se zdi neverjetno neumnost — ko jo naredi drugi.

LICHTENBERG

Vsako leto odpravi nekaj učenk iz novomeške posebne šole obvezno prakso v proizvodnji TOZD Ločna. Tu se srečajo z vsemi delovnimi operacijami, spoznavajo pa tudi samoupravljanje v tovarni.

odmevi Z 9. kongresa sindikata

750.000 delavcev, zaposlenih v Sloveniji, je zastopalo 400 delegatov in okrog 300 gostov iz vseh republik in pokrajin ter tujine na 9. kongresu ZSS v Mariboru.

Iz naše DO so se kongresa udeležile kar tri tovarišice in sicer: iz TOZD Delta Ptuj CIRILA IVČETIČ, iz TOZD Libna Krško NUŠA LAPUH in iz DSSS LOJZKA POTRČ.

Lojzko Potrč smo zaprosili, naj nam odgovori na nekaj vprašanj glede priprav na kongres in glede dela kongresa on kako bomo sindikati zastavili naše bodoče delo.

1. Povejte nam, kakšne so bile priprave na 9. kongres in kako so se sindikati občine Novo mesto vključili vanje?

Predkongresne priprave so bile dobro zastavljene. Naša prva naloga je bila, da naredimo inventuro izpolnjevanja sklepov 8. kongresa. Ugotovili smo celo vrsto pomanjkljivosti in nedoslednosti, pa naj si bo pri samoupravnem organiziranju, ustvarjanju in delitvi dohodka, nekritičnem prenašanju metod za merjenje prispevka delavca in oblikovanje njegovega OD, zaostajanje na področju socialne politike itd. Tudi na področju vzgoje in izobraževanja nismo naredili vsega, kar smo se namenili. Naši delegatski odnosi še vedno niso taki, da bi bili resnično delavci kreatorji politike zadovoljevanja naših skupnih potreb itd. To inventuro naj bi naredile tudi vse OO ZS v svojih sredinah. Nekateri so nalogo opravili bolj uspešno, drugi manj. Ko smo ugotovili področja, kjer smo bili sindikati premalo aktivni, smo glede na problematiko organizirali več specialnih problemskih konferenc,

v katere so bile vključene praktično vse OO ZS v občini. Tudi v naši DO v Novem mestu smo imeli razpravo o temi „Položaj ženske v združenem delu“. Namen problemskih konferenc je bil, da preanaliziramo vsa področja našega sindikalnega dela in da oblikujemo predloge sklepov za 9. kongres ZSS. Prepričana sem, da je bila taka usmeritev popolnoma pravilna, saj lahko sindikati izboljšamo svojo dejavnost le s temeljito analizo dosedanjih uspehov in pomanj-

kljivosti. Saj si ne moremo zastavljati novih nalog, ne da bi vedeli ali smo stare obveze izpolnili ali ne. Takšno usmeritev za priprave na kongres je dal republiški svet ZS in je potekala približno enako po vseh občinah. Tako ugotovljeno stanje sindikalne dejavnosti je bilo izhodišče za vsestranske priprave nadaljnjega dela ZSS, ki smo jih prejeli na kongresu.

2. Povejte nam, kako je vas delegate sprejel Maribor kot gostitelj te največje manifestacije in kako je potekal sam kongres?

Delegati Novega mesta, Črnomlja in Metlike smo potovali skupaj z avtobusom. Maribor nas je sprejel zares veličastno. Na vsakem koraku si opazil, da se pripravlja nekaj posebnega. Ko pa smo občutili še gostoljubje v neposrednih stikih, smo bili popolnoma prevzeti. Organizacija od prenočišč do prehrane in kongresa samega je bila edinstvena. Ves čas bivanja v Mariboru smo se delegati počutili zares odlično.

Sam kongres pa je potekal takole:

Po plenarni seji, ki ste jo lahko spremljali tudi po televiziji, smo se delegati razdelili v pet komisij, v katerih je potekalo nadaljnje delo.

Komisije so bile naslednje:

1. Komisija za samoupravljanje in delegatski sistem.

Vključilo se je nad 90 delegatov in gostov. Prijavljenih razpravljalcev je bilo 35.

2. Komisija za razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in materialne podlage dela ter stabilizacija. To je bila ena najmočnejših komisij. Vanjo se je vključilo 150 delegatov in gostov, pripravljene razprave pa je imelo 100 delegatov.

3. Komisija za izobraževanje in kulturo, v katero se je vključilo 120 delegatov, razpravljalcev pa je bilo 60.

4. Komisija za socialno politiko in družbeni standard. Sodelovalo je 120 delegatov in je bilo 40 razpravljalcev.

5. Komisija za organiziranost in kadrovska politiko ZS. Sodelovalo je 75 delegatov, razpravljalcev pa je bilo 33.

Sodelovala sem v komisiji za samoupravni družbenoekonomski sistem in sem se vključila v razpravo s problematiko tekstilne industrije na Dolenjskem. Kot sem že povedala, je bilo v tej komisiji prijavljenih razpravljalcev kar 100, zvrstilo se nas je 70,30 pa je oddalo pismene razprave. Ob taki množici raz-

podatki iz prodaje

ličnih problemskih področij je bilo težko slediti vsem, vsekakor pa so dale izredno bogato gradivo za nadaljnje delo ZSS.

Če na kratko stmem smisel razprave, lahko rečem, da se je kot rdečča nit vlekla problematika produktivnosti dela, gospodarjenja z ustvarjenim dohodkom, delitve dohodkov in iskanja primernih oblik ugotavljanja delavčevega prispevka za oblikovanje OD. Velika pozornost je bila posvečena samoupravnemu načrtovanju, ki v praksi še ni zaživel, raziskovalnemu delu in inovacijam itd.

Velikokrat je bilo poudarjeno, da moramo sindikati v svojih sredinah TOZD aktivno ugotavljati in odpravljati vzroke za počasno rast produktivnosti dela. Krepi moramo zavest delavcev, da bodo z dohodkom gospodarili kot dobri gospodarji in da si OD povečujejo le na podlagi ustvarjenega dohodka.

Moram reči, da smo položaj tekstilne industrije delavke predstavili kongresu s celotno problematiko. Razpravljalo je kar 9 delegatov iz tekstilne industrije po raznih komisijah. Vsem tem razpravam pa je bilo skupno tole: tekstilna industrija kot panoga je preobremenjena z različnimi prispevki, pogoji delavk so slabši kot v drugih panogah. Zaradi hudega izčrpanja delavk, ki delajo po normi, se jih 70 % invalidsko upokoji.

Naše zahteve so bile: izenačitev pogojev gospodarjenja, ne samo znotraj industrije, temveč na področju celotne družbene reprodukcije.

Reči moram, da smo nekaj le dosegli s tako široko predstavitvijo problematike, saj je komisija za sklepe predlagala kongresu dodatni sklep, ki se glasi takole:

„Velika zaposlenost žensk, ki bo še naprej rasla in ki jo bomo morali družbeno aktivneje usmerjati, objektivno spremlja vrsta specifičnih družbenih problemov položaja teh delavk. Pri tem ugotavljamo, da je obvalodovanje teh problemov povezano z razreševanjem nekaterih širših družbenoekonomskih vprašanj, kot so: pogoji gospodarjenja, reprodukcijska sposobnost organizacij združenega dela, v katerih so zaposlene pretežno ženske, družbene obveznosti teh organizacij, delovni pogoji v teh organizacijah, objektivno večji riziki odsotnosti z dela, invalidnosti, itd.

Kongres zato nalaga republikemu svetu Zveze sindikatov Slovenije, da vsa ta vprašanja celovito prouči in da se skupaj z drugimi skupnostmi, organi in organizacijami zavzame za ustrezne rešitve“.

Pričakujemo, da se bo glede teh problemov resnično obmilo na bolje.

Lahko rečem, da je bila na kongresu predstavljena široka problematika našega celotnega družbenega življenja. Sprejeti so bili zaključki, ki bodo usmerjali našo družbo v dobrobit nas vseh, seveda, če si bomo kot sindikati in posamezniki prizadevali, da jih bomo uresničili.

Naj navedem še nekaj izhodišč za konkretno delo OO ZSS na področju socialne politike in družbenega standarda:

S tem, ko smo osnovno organizacijo opredelili kot temeljno celico sindikalne organiziranosti, smo postavili tudi težišče bodočega sindikalnega delovanja v osnovne organizacije. To pomeni, da se je povečala tudi njihova odgovornost za opravljanje nalog na področju socialne politike.

– Osnovna organizacija sindikata mora biti tista, ki bo usposabljala in osveščala delavce v spoznanju, da je lahko le opravljeno delo in delovni prispevek podlaga za izboljšanje delovnih in življenjskih razmer in za povečanje družbenega standarda.

– Da so lahko pravice pri uresničevanju programiranega razvoja na področju socialne politike zasnovane izključno na rezultatih dela in na ustvarjanju večjega dohodka.

– Da je treba v razvojnih programih temeljnih organizacij opredeliti kriterije planiranja za vse namene porabe pri razporejanju dohodka v odvisnosti od lastnega dela in njegovih rezultatov. To pomeni, da kakorkoli si bo že sindikat prizadeval v svoji aktivnosti, ne bo mogel obljubljeni več pravic, kot jih je možno uresničiti glede na poslovne uspehe. Gre za to, da konkretni programi ne morejo biti širši niti po svojem obsegu niti glede na sredstva, ki jih terjajo, kot to dovoljuje doseženi dohodek. To pomeni, da se moramo odločno postaviti proti tendencam socialne demagogije, ki pogosto obljublja socialne pravice mimo dejanskih ekonomskih možnosti.

– Večina obravnavanih vprašanj živo zadeva osnovne življenjske interese vsakega posameznika, kakor tudi posameznih kategorij delavcev. Zato naj bi imela o njih osnovna organizacija izoblikovana jasna, strokovno utemeljena stališča.

– Odločanje se mora pričeti že pri programiranju, pri čemer naj bi se osnovne organizacije zavzemale za to, da bodo v temeljnih organizacijah čimprej sprejeti programi razreševanja stanovanjskih potreb, izobraže-

vanja in usposabljanja, nalog s področja celovitega varstva, to je varstva pri delu, zdravstvene-ga varstva, varstva okolja ipd.

– Zavzemati bi se bilo treba za to, da ne bomo politično podpirali nobenega programa, ki ne bo zagotavljal sočasnosti odločanja oziroma, ki bo dopuščal naknadno sprejemanje planov. Osnovne organizacije naj bi o tem delovale tako, da bo zatovljena konkretna vsebina in realnost pri sprejemanju planov, pri čemer mora znati ocenjevati utemeljitve tudi iz širših družbenih vidikov.

– Sindikat ne sme pristajati na take odločitve, ki bi šle mimo interesov delavcev in mimo njihovih odločitev. Ob tem bi moral prav sindikat več storiti za večje motiviranje delavcev, za boljše delo, za večjo storilnost, za varčevanje, za stimuliranje proizvodnih tekmovanj in delovati tudi v borbi proti nedelu in težnjam po uravnilovski.

– Sindikat v osnovni organizaciji bo moral biti tisti, ki bo s politično akcijo na vseh ravneh zagotovil tudi organiziran pristop na prehod k sistemu financiranja stanovanjske gradnje, družbene prehrane in letnega oddiha delavcev iz sredstev čistega dohodka tako, da bo delavce seznanjal z možnimi posledicami sprejetih sistemskih rešitev in se za njihovo razreševanje poskušal zavzemati čim bolj objektivno in konkretno.

– V zavezi z uresničevanjem načela vzajemnosti in solidarnosti kot neločljive sestavine družbenoekonomskih odnosov v združenem delu pa bi moral imeti sindikat izoblikovana jasna stališča in kriterije, tako da bi delitev in združevanje sredstev za solidarnostno pokrivanje posameznih potreb potekalo v skladu z dejanskimi možnostmi in potrebami delavcev v temeljni organizaciji, KS in samoupravnih interesnih skupnostih.

– Pri ugotavljanju potreb in zagotavljanju solidarnostnih sredstev na področju družbenih dejavnosti bi moral sindikat izoblikovati stališče, da je potrebno izhajati iz dohodkovnih možnosti posamezne občine, ki bi zagotovile tudi samoupravno združevanje manjkajočih sredstev v regijskih okvirih.

– Solidarnostni programi, ki jih jamči združeno delo v republiki kot celoti, pa morajo vsebovati le tiste naloge, ki zagotavljajo občanom z ustavo in zakonom določene pravice pri zagotavljanju enakih možnosti, denimo, na področju zdravstvenega varstva, izobraževanja, otroškega varstva, socialnega skrbstva, kulture itd.

S prodajo za 1. polletje leta 1979 smo v glavnem zaključili. V programu „perilo“ je bila prodaja glede na isto obdobje lanskega leta presežena za cca 10 odstotkov. V programu „šport“ je prodaja grobo gledano ista, vendar je potrebno omeniti, da je v letošnjem letu izpadel program indijskih bluz, to je cca 30.000 komadov in 20.000 komadov bluz iz programa safari. Zato je bila za cca 20 odstotkov povečana izdelava bluz v pestrih vzorcih tkanin.

Težke konfekcije smo prodali za kar 50 odstotkov več, rast pa gre v korist zahtevnejših proizvodov, kot so damski kostimi. Tudi prodaja moškega programa narašča, posebno še proizvodov za prosti čas, medtem, ko smo pri klasičnih moških oblekah zabeležili minimalno rast. Pri zaključevanju smo ugotovili, da trgovina vse manj kupuje vnaprej, saj smo včasih ob zaključevanju prodali kar 70 odstotkov sedaj pa cca 50 do 60 odstotkov. S tem ima TOZD Commerce in prodaja dodatne velike in odgovorne naloge. Omenjenim, že prodanim količinam, moramo tržišču ponuditi do pomladi še 50 odstotkov dopolnilnih artiklov iz programa šport, v programu perila 20 odstotkov in v programu VO cca 25 odstotkov. Te dopolnilne artikle moramo izdelovati po predelavi redne pomladansko-poletne kolekcije. Dopolnitev strogo modnih proizvodov mora torej priti na trg v mesecu maju oziroma juniju.

Prisotno je tudi vprašanje strokovnih kadrov. V proizvodnjo dobivamo vse slabše tkanine, kakor tudi gotove proizvode iz proizvodnih TOZD in pri vhodni kontroli surovin in prevzemu gotovih izdelkov je potrebna večja pozornost, močnejša kadrovska zasedba pa bi bila potrebna na vseh ključnih mestih.

Vse večje zahteve na trgu narekuje vskladitev naših proizvodnih programov. Ti so pri nas zelo pestri, saj izdelujemo srajce, bluze, otroške srajce, moške pidžame, težko in poltežko konfekcijo v moškem in damskem programu. Ta raznolikost zahteva delno preusmeritev že obstoječega in to v korist akumulativnejših proizvodnih programov s kooperacijo. Pri tem pa moramo gledati delovno organizacijo kot celoto, ne pa posamezne temeljne organizacije.

konferenca mladine v delti

27. oktobra so mladinci v Delti na volilni konferenci razpravljali o delu v preteklem dveletnem obdobju, izvolili novo mladinsko vodstvo in sestavili delovni program.

Za predsednika OO ZSM so imenovali Marijo Petek IVV, za tajnika Anico Rašl, za blagajnika pa Edija Strelca.

V prvi aktiv OO ZMS so bili izvoljeni:

Silva Koletnik – predsednik aktiva, Vanja Zupančič – sekretar aktiva, Kristina Rojko in Mira Vučina – članici.

V II. aktiv so bili izvoljeni:

Zinka Bratušek – predsednik aktiva, Marta Vajda – sekretar aktiva, Franc Simonič in Janja Vogrin – članici.

Na konferenci so bile imenovane naslednje tričlanske komisije:

1. komisija za idejnopolitično delo
2. komisija za kulturo in šport
3. komisija za kadrovska vprašanja
4. komisija za organiziranost
5. komisija za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito

Omenjene komisije si bodo same na prvi skupni seji postavile delovne programe za naslednje obdobje.

Na konferenci so izvolili za predsednico OO ZSMS tov. Marijo Petek.

Za delegata konference mladih v OZD Labod je bila imenovana Marija Petek, za konferenco mladih delavcev Edi Strelec, za OK ZSM Ptuj pa Drago Belovič.

Za mentorja mladine je bila imenovana Cirila Ivčetič.

V delovnem programu so mladi poudarili, da je nujno potrebno navezati stike z mladimi v drugih temeljnih organizacijah združenega dela Labod, predvsem na kulturnem in športnem področju.

Slika št. 1 – predsednik OO ZSM TOZD Delta

Slika št. 2 – folklorna skupina mladink v Delti

M. M.

IZ KOMUNISTA znanja je zmeraj premalo

Večkrat je slišati, da je pomanjkanje znanja delavcev o samoupravljanju, gospodarjenju, skratka o aktualnem družbenopolitičnem in ekonomskem dogajanju v naši družbi ena od ovir za večkrat premajhno ali celo nezainteresirano sodelovanje delavcev v procesih samoupravljanja in odločanja. Da bi to vrzel čim bolj zapolnili, nepoznavanje je navsezadnje tudi posledica razmeroma hitrih sprememb in razvoja, si že vrsto let na različnih ravneh prizadevamo, da bi čimbolj učinkovito, vsestransko in vsebinsko družbenopolitično izobraževali in usposabljali delavce.

Razvijanje takega sistema izobraževanja in usposabljanja, katerega cilj ni samo usposabljanje delavcev za uspešno samoupravljanje, pač pa jih tudi osveščati in jih oblikovati v vsestranske socialistične osebnosti, je tudi ena izmed temeljnih politično-organizacijskih nalog Zveze sindikatov Slovenije. Temu so sindikati posvetili precej pozornosti tudi v dokumentih 9. kongresa. V njih se zavzemajo za takšno usposabljanje, ki bo omogočilo konkretno družbenopolitično delovanje in ure-

sničevanje interesov delavcev in delavskega razreda.

Seveda to ni nikakršna novost, saj gre za nekajletno povezavo, delovanje in prizadevanje. Center RS ZSS in RK ZSMS za družbeno izobraževanje po celjskem kongresu Zveze sindikatov leta 1974 z različnimi stalnimi ali občasnimi oblikami izobraževanja in usposabljanja (politične šole, tečaji, posvetoovanja, seminarji, predavanja, klubi samoupravljalcev itd.) na tem področju dosegel razmeroma dobre rezultate. Iz poročila, ki ga je pripravil ta center, povzemamo nekaj najbolj zanimivih in značilnih podatkov o rednem dvomesečnem političnem tečaju: večina slušateljev (426 od skupno 636) v sedanjih šestnajstih dvomesečnih političnih tečajih je bila starih manj kot 27 let. V glavnem so bili to mladi delavci iz neposredne proizvodnje (približno ena tretjina je bilo delavk). Pozitivna stran tečajev je, da jih organizator iz leta v leto dopolnjuje tako vsebinsko kot programsko, metodološko in organizacijsko. Tako so npr. letošnji program tečaja razširili z dvema temama, in sicer s študijo Edvarda Kardelja O smereh razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja ter z dokumenti za kongresa ZSS in ZSJ.

Glede na teme in njihovo številčnost je tudi delo udeležencev tečaja dokaj zahtevno, saj delajo tudi po enajst ur na dan, poleg tega pa morajo iz pomembnejših predmetov opraviti seminarske naloge, na koncu pa jih čaka še testno preverjanje znanja. Za sam tečaj pa je značilno tudi to, da udeleženci vseskozi ali v obliki obveznih razprav ali kako drugače aktivno sodelujejo. Vsekakor bi veljalo tak način izobraževanja in usposabljanja delavcev (zlasti mladih) iz neposredne proizvodnje nadaljevati tudi v prihodnje.

MLADI KOMUNISTI MORAJO BITI AVANTGARDA

Danes je v ZKS okoli 30.000 mladih članov. To je ogromen aktivističen potencial, ki se mora čutiti v vsakodnevni akciji ZSM. Mladi komunisti so manjšina, in kot manjšina sredi večine (320.000 članov ZSMS) morajo biti avantgarda. Med otroki in mladino bi morali komunisti odigrati tisto vlogo, ki jo je nekoč med mladim rodod, med vojno in po njej, imela partija, še zlasti SKOJ. Svetlik skojevca in komunista mora biti spodbuda mladim komunistom v njihovem delovanju za sedanje cilje, v boju za socializem in samoupravljanje.

Labod se večja, več proizvodimo, več prodajamo, s tem pa se večja tudi delo v fakturnem oddelku. Štiri pridne delavke tega oddelka so letos izdale kar 10.000 faktur več kot v lanskem letu. Fakture gredo dvakrat na teden v obdelavo in takrat se jih nabere od 500 do 1500. Torej je zares treba pohiteti!

ivan cankar o domovini

Vsaka ped svobode, ki si jo pribori ljudstvo, je korak naprej v kulturi.

TAM, GLEJ, se razprostira domovina, lepa kakor paradiz. Zamolklo pesem pojejo gozdovi, pojejo in se priklanjajo nalahko, poigrava se burja s silnimi hrasti, kakor poletni veter z žitom na polju. Tam, glej, se razprostira ravan, okopana v soncu; iz zemlje same raste stotisočera luč, na drevju tam ob cesti so obviseli žarki, zlati svetovi: razlili so se prek široke ceste, žareča bela reka se vije prek ravni. Tam, glej, se je vzdignilo mahoma, silno, od vzhoda do zahoda se je vzdignilo, od zemlje do neba; ob rob ravni so se bile uprle silne roke, vzraslo je truplo velikana — pogledala je domovina sama sebi v obraz in je zardela od radosti,...

O, DOMOVINA, ko te je bog ustvaril, te je blagoslovil z obema rokama in rekel: „Tod bodo živeli veseli ljudje!“ Skopo je meril lepoto, ko jo je trosil po zemlji od vzhoda od zahoda; šel je mimo silnih pokrajin, pa se ni ozrl nanje — puste leže tam, stme proti nebu s slepimi očmi in prosijo milosti. Nazadnje mu je ostalo polno perišče lepote; razsul jo je na vse štiri strani, od štajerskih goric do strme tržaške obale ter od Triglava do Gorjancev in je rekel: „Veseli ljudje bodo živeli tod; pesem bo njih jezik in njih pesem bo vriskanje!“ Kakor je rekel, tako se je zgodilo. Božja setev je pognala kal in je rodila — vzrasla so nebesa pod Triglavom.

ENA LAŽ PA JE BILA, ena beseda, na katero sem mislil mnogokdaj, mislil nanjo z grenkobo v srcu. „Ne ljubiš domovine, tujec si, brezdomovinec!“ Edino očitjanje, ki mu nisem vedel ne odgovora ne zagovora in mu ga še danes ne vem.

V molku je bil sram človeka, ki ne mara govoriti o svoji najgloblji ljubezni; ponos človeka, ki se ne zmeni za počestno žalitev. V nobeni drugi laži, recenzente moji, niste razodeli

V TOZD Delta deluje že dobro upeljana folklorna skupina, ki s svojim nastopom razveseljuje in popestruje proslave v svoji temeljni organizaciji, sodeluje tudi na proslavah zunaj Laboda.

tolike slepote, nevednosti in gole zlohnotnosti! Oko, ozri se nazaj, prav do mraka otroških let! Kam je letelo vse hrepene nje, komu je bila darovana najboljša moč srca in razuma, od kod je vrela, kam se je vračala vsa radost in bolelost? — Resnično, domovina, nisem te ljubil kakor cmerav otrok, ki se drži matere za krilo, tudi te nisem ljubil kakor solznomehkobni vzdihovalec, ki ti kadri v lice sladke dišave, da te skele uboge oči: ljubil sem te s spoznanjem; videl sem te vso, v nadlogah in v grehah, v sramoti in v zmotah, v ponižanju in v bridkosti; zato sem z žalostjo in srdom v srcu ljubil tvojo oskrunjeno lepoto, ljubil jo stokrat globlje in stokrat višje od vseh tvojih trubadurjev!

Moje delo je knjiga ljubezni — odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel; če je bilo veliko ali malo — bog je delil, bog razsodi! Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje — kaj bi ti še dal?

Ob bežečem spominu, v enem trenutku premeri in občuti človek vseh tisočero stopenj ljubezni, od najstrašnejše bolečine do najslajše radosti. Kdor ljubi svojo domovino, jo z enim samim objemom svoje misli obseže vso; ne samo nje, temveč vse, kar je kdaj ljubil in kar bo ljubil kdaj pozneje. Zakaj ljubezen je ena sama in nerazdeljiva; v en sam kratek utrip srca je stisnjeno vse — mati, domovina, bog.

(IVAN CANKAR)

ANKETA ZVEZNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

strokovnjaki nočejo med tekstilce

Po anketi Zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva okoli 12 odstotkov tekstilnih delovnih organizacij nima niti enega zaposlenega z visoko ali višjo strokovno izobrazbo.

Ta odstotek je od republike do republike različen. V Sloveniji znaša sedem odstotkov, v Srbiji pa je kar dvajset odstotkov delovnih organizacij brez visoko šolanega strokovnjaka, oziroma kar enainšesdeset OZD nima niti direktorja z visoko ali višjo strokovno izobrazbo.

Glede na to, da je tekstilna industrija Srbije v najtežjem ekonomskem položaju, se to neposredno navezuje na dejstvo, da primanjkuje strokovnjakov, ki bi lahko izdelali nove proizvodne programe, in se zavzeli za organizacijo dela, saj se danji ne dajejo pravih rezultatov.

Vendar v tekstilni industriji v Srbiji in tudi v drugih republikah ne primanjkuje samo visoko in višješolskega kadra, pač pa tudi delavcev s srednješolsko izobrazbo. To pa niti ni čudno, saj so v tej industrijski veji osebni dohodki zelo nizki, pa tudi tri, včasih pa tudi štiriizmensko delo ni vabljivo.

Zaključek naj nam ne pove samo to, da se strokovnjaki zaradi premajhnih osebnih dohodkov izogibajo tekstilne industrije, ampak tudi to, da delavci v tekstilni industriji nimajo materialnih možnosti, pa tudi časa ne, za nadaljnje šolanje, ki bi jim prineslo višjo kvalifikacijo.

NOBELOVEC RUDOLF EUCKEN O LITERATURI

Če literatura prizna možnosti odločilnih sprememb v človekovem življenju, lahko pomaga oblikovati življenje in voditi čas, in sicer s tem, da predstavlja in vodi vse, kar si v človeški duši prizadeva za vzpon. Literatura lahko bistri in utrjuje, če nam postavlja pred oči poglobljena vprašanja našega duhovnega bivanja in nas pripravi o njihovi pomembnosti. Potem lahko s predstavitev večnih resnic povzdigne naše življenje k veličini nasproti praznemu zvenu vsakdanjega življenja in lahko sredi teme našega stanja utrdi v nas vero v smisel življenja. Lahko deluje v tistem smislu, kakor je slutil Alfred Nobel, ko je literaturo postavil na časten prostor v svoji oporoki.

sport et ville

VTISI Z JESENSKEGA SEJMA MODE V PARIZU

Moda na prehodu 1978/79 je takšna, kakršno smo nekdaj že poznali. Vrnili so se plašči, ki imajo zelo podložene rame in pogosto spominjajo na moški plašč. Vrnili so se tudi kostimi s krajšimi in daljšimi jopicami, pogosto s pasovi, s še širokimi, pa tudi že z ozkimi krili.

V modo se vrača tudi usnje, tanko, mehko in bleščeče, črne in rjave barve. Hlače so široke v višini bokov in ožje v višini gležnjev. Za pogumne velja modna linija hlač, ki so podobne jahalnim ali hlačam v bosanski narodni noši.

Ženske bluze so v modernem, ohlapnem kroju. Povratak v nekdanjo modo predstavljajo tudi ozke kravate.

Postava je z novo modno linijo precej spremenjena, saj ima široka podložena in ravna ramena, pogosto ozek pas in vedno drobno glavo. Vse to ni samo novo, temveč tudi težko izvedljivo.

Včasih se z veseljem gledujemo po vsem novem in hitreje preplavimo ceste z novo modo, dohiteti pa jo morajo tudi velike konfekcijske hiše. Včasih pa popustimo šele takrat, ko se modno kolo zavrti že naprej. Morda bo prav tako letos, ko nam moda ponuja spremenjeno linijo.

OSZIFCSIN IRENA

ISKRICE

Hudobija ima najhujše obrambno sredstvo.

I. ANDRIĆ

Laž je bolj vešča v samooobrambi kot resnica.

V. HUGO

Velik človek pogosto dela velike napake.

BJÖRNSTON

Tega verjetno nisimo prebrali . . .

DELO je 6. oktobra na svoji novo uvedeni strani komentarjev med drugim poročalo, da so v gradbenem podjetju „Pelagonija“ v Skopju izračunali ceno izgubljenega delovnega časa. V tej delovni organizaciji, ki zaposluje 10.000 delavcev in ustvari na leto 3,25 milijarde dinarjev, stane vsaka minuta 3 dinarje. Če vsak delavec pride poprečno po 5 minut kasneje na delo, zneso to kar 8000 delovnih ur ali 150.000 dinarjev na dan (15 milijonov starih dinarjev). Če se porabi za kajo ene cigarete 5 minut (vsak tretji delavec pa je kadilec), se dim spremeni v 2.650 delovnih ur ali v 50.000 din. Če vsak dan ne pride na delo samo 100 delavcev, pomeni to prav tako 50.000 dinarjev izgube. In če gre samo vsak stoti delavec za pol ure po zasebnih opravkih v rednem delovnem času, je spet izgubljenih 100.000 dinarjev.

Podobne izračune bi lahko pripravili v vseh naših delovnih organizacijah, predvsem tudi v negospodarstvu in sploh povsod tam, kjer delovna disciplina še pa ali pa ljudje brezvestno zapravljajo dragoceni delovni čas.

pišite v svoje glasilo!

alkohol in produktivnost

Ob ponedeljkih, po praznikih ali po izplačilnih dnevih je zamudnikov vedno več kot ob navadnih dneh. Na spisku teh zamudnikov – socialni delavci to dobro vedo – je večina tistih, ki so noč prekročali.

Po nekaterih ocenah je pri nas okoli 500.000 alkoholikov, med njimi kar 90 % med 30. in 50. letom, torej v letih, ko bi morali biti najproduktivnejši in najkoristnejši člani naše družbe. Žal pa se je alkohol „potrudil“, da je ta sposobnost znatno upadla. Alkoholiki na leto izostajajo z dela kar dva do tri mesece, v svojem življenju pa izgubijo okoli deset let delovne dobe. Prav tako podatki govore, da v naši državi izgubimo 25 milijonov delovnih dni zaradi bolezni alkoholikov.

Dobro je znano, da alkohol škoduje vsem organom, kar hitro pripelje do splošnega telesnega in duševnega propada in s tem do prerane invalidnosti. Podatek, da je med invalidsko upokojenimi osebami celo do 16 % alkoholikov in da je njihova življenjska doba povprečno samo 50 let, je nedvomno zaskrbljujoč.

Alkoholiki in služba nikakor ne gredo skupaj. Strokovnjaki so dokazali, da že najmanjša količina alkohola negativno vpliva na delovno sposobnost, ki je pri alkoholikih zmanjšana celo za 15 %. V delovnih organizacijah so poseben problem „začetniki“, oziroma tisti, ki se občasno opijajo in jih nihče ne šteje za alkoholike. Podrobna analiza pa kaže, da prav motijo normalne odnose in da je njihovo delo manj uspešno.

Alkoholiki povzročajo sebi in svojemu okolju veliko neprijetnosti. Pri njih je očiten padec iniciative, zmanjšano zanimanje za delo in za sprotno izvrševanje delovnih nalog. V procesu proizvodnje često delajo napake, zaradi česar je pri njih tudi procent izmeta višji, kvaliteta proizvodov pa slabša. Na drugi strani pa s svojim obnašanjem motijo delovno disciplino – pripravijo se s kolegi, zapuščajo delovno mesto, zadržujejo druge. Pijačo skrivajo po omarah in večkrat skočijo „na potrebo“.

Alkoholiki dožive na delovnih mestih kar trikrat več nezdod kot ostali delavci. Poleg oslABLJENE koncentracije, koordinacije kretenj, počasnega

mišljenja in prizadetih funkcij čutil alkoholiki navadno tudi ne upoštevajo tehnično-higienjskih predpisov o zaščiti. Današnja sodobna industrija z elektronskimi stroji in sodobnimi napravami ne prenese takih delavcev, današnji čas zahteva pazljivega delavca.

Sociologi, zdravniki in drugi strokovnjaki stalno analizirajo vzroke, zakaj se pri nas kar naprej veča število alkoholikov.

Podatki govore, da smo pred II. svetovno vojno povprečno porabili šest litrov čistega alkohola na državljana, danes pa je ta številka 14,5 litra in v nekaterih predelih celo več. „Zeja“ Jugoslovanov je vidna tudi iz dejstva, da več kot 80 % sadja in grozdja predelamo v alkoholne pijače, čeprav je proizvodnja zakonsko regulirana. Zakoni pa so, žal, posvem nemočni do velike zasebne proizvodnje alkohola.

Čeprav so podatki o rasti alkoholikov in škodljivosti alkohola na delovnem mestu zaskrbljujoči, še vedno v mnogih delovnih organizacijah niso poskrbeli za sistematičen boj proti tem pojavom. Za boj proti alkoholizmu bi se morale zavzeti delovne organizacije v celoti in „antialkoholne akcije“ ne bi smele biti zgolj kampanjske. Danes je alkoholizem že ozdravljiva bolezen in vsak rešen alkoholik ne pomeni samo povečanja produktivnosti dela, zmanjšanja izostankov z dela ali števila nesreč na delovnem mestu, zmaga nad alkoholizmom pomeni mnogo več: vrnitev človeka družbi, v kateri bo spet postal koristen član.

KORAK NAZAJ

Švicarska revija Annabelle je objavila podatke o različnosti plač za moške in ženske za enako delo. Podatki so porazni, zato so tudi naši pot v to revijo, ki se sicer izogiba „oguljene teme o ženski enakopravnosti“.

Italijanska psihologinja Erika Kaufmann črnogledno meni, da se z današnjimi pasivnimi dekleti in mladimi ženami žalostno končuje tudi gibanje za emancipacijo žensk v Italiji. Njihove matere so se bojevale za enakopraven položaj žensk v družbi, hčere pa so se znova zadovoljile s staro vlogo gospodinje. Kljub pridobljeni izobrazbi se nočejo zaposliti, mlajše pa se celo nočejo izobraževati. V velikih družinah je bil položaj mater – gospodinj povsem drugačen. Danes pa v družinah z enim otrokom in pri vseh gospodinjstvih pripomočnikih, ženka ne more najti moči, da bi ta boj nadaljevala.

MISLI O ŠPORTNI REKREACIJI

Športna rekreacija je po Marxu cesarstvo svobode. Tekmuješ sam s seboj, zaradi lastnega zadovoljstva. Gre za krepitev zdravja, sreče, radosti in vzpostavljanje porušenega ravnovesja.

Psiholog pravi, da je rekreacija igra v obliki športa. Na seda-

nji stopnji razvoja je primerna med delom in počitkom.

Ergonom definira področje rekreacije kot aktivni počitek, sprostitiv. V sedanjem času je očitno, da človek postaja vedno bolj odvisen od stroja, zato je rekreacija še toliko bolj potrebna.

Sociolog pravi, da je rekreacija svobodna in neplačana aktivnost, ki naj človeku zapolni prosti čas in prinaša zadovoljstvo.

REDNA LETNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE

Prešernova družba praznuje leto 25–letnico svojega obstoja. V teh letih je našemu bralcu nudila mnoga literarna dela domačih in tujih ustvarjalcev. Poleg pestre izbire knjig je v redni knjižni zbirki vsako leto prinašala tudi Prešernov koledar, ki je osrednja knjiga zbirke. V njem smo našli razen proze in poezije tudi mnoge zanimive razprave in prispevke z vseh poročil življenja in delovanja.

Tudi letos je pred nami redna letna zbirka Prešernove družbe. Tokrat bomo v Prešernovem koledarju našli poleg proze in poezije sodobnih slovenskih avtorjev tudi razprave o dogajanjih po I. svetovni vojni, pa bogato informacijo o olimpiadi v Moskvi in še mnoge zanimivosti, knjigo pa bodo krasile tudi reprodukcije slik Matije Jame. Poleg koledarja je v zbirki še pet knjig – potopis, povesti, roman, zdravstveni priručnik o alergijah in en roman tujega avtorja.

V TOZD Libna imajo že od pomladi deljeno malico. Ob devetih zjutraj imajo dvajset minut časa za topli obrok, ob pol dvanajstih pa si v kratkem odmoru, ki so mu dali ime trimček, privoščijo kavico in malo svežega zraka. Delavke so tak razpored prostega časa z veseljem sprejele.

vprašanja in odgovori

Spoštovani sodelavci! Zakaj me dajete v sveto olje? Saj vam nisem nič naredil, da mi že v skrinjici postavljate vprašanja! In to meni, resnemu človeku! Ali res želite, da vam Srajčko odgovarja? Prav, toda odgovori bodo meni podobni. To je bil vaš riziko! Tele uganke ste mi zastavili:

1. Zakaj moramo nekateri delati bolj kot drugi?

Ja, kaj je to kaj novega? Tako je življenje od nekdaj. In vi mislite, da ga bomo kar tako spremenili? Koliko časa porabi kmet, da nauči dva konja, da v zapregi enako vlečeta? Zakaj ste nestrpni? Odgovor je na dlani: NIHČE NI DOLŽAN DELATI, KAR JE NAD NJEGOVIMI MOČMI.

2. Zakaj se pri mesečnih ocenah „režijci“ vedno kregajo?

Smešno! Ja, to bi pa že lahko vedeli. Se že morajo za kaj skregati. Kjer ni ognja, ni dima in dim običajno peče v očeh! In veste, kje tiči zajec? KDOR ISČE RESNICO, JO MORA ZNATI PRENESTI!

3. Ali ne govorimo preveč in premalo naredimo?

Ja, kdo vam je pa to rekel? Saj smo konfekcionarji v samem evropskem vrhu po storilnosti! Za nas že od nekdaj velja pregovor: V VINOGRADU NI POTREBNA MOLITEV AMPAK MOTIKA

4. Kaj storiti za boljše medsebojne odnose?

Presneto, kaj s sedanjimi niste zadovoljni? Prepričan sem bil, da se imamo radi. Kamorkoli me ponese pot, povsod je samo veselje! In če hočete moj komentar, izvolite: DEKLETA SO ČUDOVITA! OD KOD VRAGA SE JEMLJE TOLIKO NEMOGOČIH SOPROG?

5. Kaj misliš o planiranju?

Kot da vas to kaj briga. Svoje mnenje povejte! Za mojega se že ne boste skrivali. Planiranje je resna stvar, to je proces, to je umetnost, to je potreba sedanjega časa, to je... Pa ostanimo pri umetnosti. Če je planiranje umetnost, potem vam pa res lahko odgovorim: NASLIKANEGA HLEBA NE MOREŠ POJESTI.

Drugič pa ne sprašujte, če vam odgovori niso všeč. SRAJČKO

vesti

„LABODOVA“ REVIJA NA REKI

Na Reki je bila 2. novembra modna revija za potrošnike. Prikazali so samo „Labodove“ proizvode. Modna revija je predstavila naše modele za pomlad – poletje in lahko rečemo, da jih je občinstvo odlično sprejelo. Večer je vodil napovedovalec zagrebškega RTV Oliver Mlakar.

O reviji sta objavila zelo pohvalne kritike časopisa „Novi list“ in „La voce del popolo“. To sta časopisa, ki ju berejo na celotnem področju Istre, Reke in Gorskega kotarja.

TUDI TAKO JE MOGOČE NAPREDOVATI!

20. oktobra bi moralo biti tekmovanje v namiznem tenisu, ki je bilo organizirano v okviru delavskih športnih iger.

Med sedmimi prijavljenimi ekipami se je tekmovanja udeležila le ekipa „Laboda“, ki sta jo zastopala Marjan Vodopivec in Bojan Jerančič. S tem sta se avtomatično vključila v višjo skupino, v kateri se bosta prihodnje leto, če bo več resnosti pri ostalih prijavljenih, imela priložnost boriti za najvišje mesto.

PRIREDITVE V ŠPORTNI DVORANI MAROF

Organizirano zabavno življenje je na novomeškem območju več let nazaj pešalo. Odkar imamo športno dvorano Marof, pa

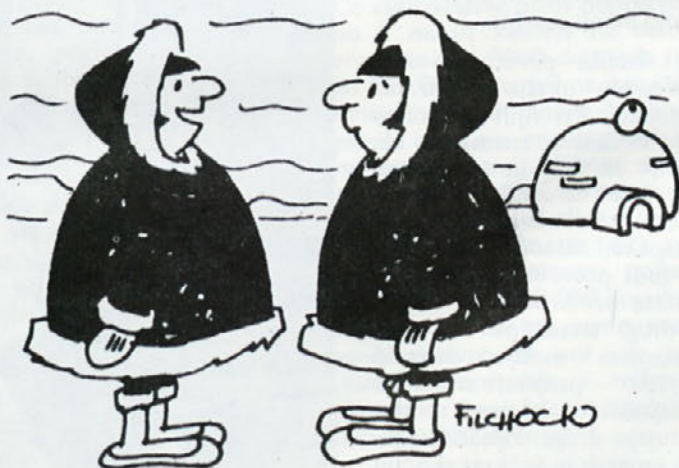
SE TUDI MI MOTIMO

Jesen je, dnevi so krajši, hladno postaja. Zgodaj prižgemo luči, vključimo električno pečico. V času, ko je potrebna skrajna varčnost z električno energijo je prav, da si za to vsi prizadevamo. Anкета je pokazala, kako napačne predstave imamo porabniki elektrike. Ljudje so prepričani, da za kurjavo porabimo 30 odstotkov vse energije, v resnici pa je gre za kurjavo kar celih 85 odstotkov. Nasprotno mislijo, da okrog 880 milijonov žarnic porabi 10 odstotkov električne energije, v resnici pa je gre za razsvetljavo komaj 1,5 odstotka.

Podatki so sicer iz ankete, ki so jo opravili v Nemčiji, in odstotki pri nas najbrž niso natanko takšni, zmotno mnenje pa je verjetno kar podobno.

so prireditve športnega in kulturnozabavnega značaja spet oživele. V počastitev dneva republike bo v novomeški dvorani košarkarski turnir mladincev. Trajal bo od 27. pa do 29. novembra, vsak dan pa bodo košarkarji odigrali tri tekme. V decembru bo v športni dvorani več predstav z rajanjem za najmlajše, ples za srednješolce in razstava kluba „Pismonoš“.

Za prihodnje leto ima dvorana podpisano pogodbo za koncert skupine Bjelo dugme, ki je v tej dvorani že enkrat nastopala z novomeško skupino Rudolfovo.

– Nič ne opaziš? Nehala sem nositi modrc.